A A R H U S U N I V E R S I T E T

Det samfundsvidenskabelige **Fakultet**	**Eks. termin:** Vinter 2006/07
Juridisk **Kandidat-/embedseksamen**	**Ordning:** Gammel
Del/delprøve/fase: 2. år af bacheloruddannelsen	
Fag: Retshistorie, almindelig retslære og retssociologi	
Opgavetype: Alm.	
Antal sider i opgavesættet (incl. forsiden): 3	
Eksamensdag: mandag **Dato:** 8. **Måned:** januar **År:** 2007 **kl.** 9.00 **- kl.** 15.00	
Eksamenslokaler: Trøjborg **PC-EKSAMEN:** Trøjborg	
Tilladte medbragte hjælpemidler: Alle	
Materiale, der udleveres til eksaminanden: Opgavetekst og papir	

Karakteropslag dato: 30. januar 2007

VIGTIGT - for studerende som anvender PC til eksamen.

Hvis der opstår problemer med udskrivningen af din eksamensopgave, kan studienævnet give dispensation til, at du afleverer besvarelsen på diskette. For at sikre dokumentation for, at printeren virkede ved eksamens start, opfordrer studienævnet til, at du starter eksamen med at udskrive et stykke papir med dagens kodeord. Dette papir med kodeordet vedlægges en evt. dispensationsansøgning.

Dagens kodeord er: straffesystem

1. RETSHISTORIE*

Den franske idehistoriker Michel Foucault (1926-1984) hævder, at ændringerne i straffe-systemet i slutningen af 1700-tallet hænger sammen med kapitalismens gennembrud. I bogen *Overvågning og straf* (udgivet på dansk 1994) skriver Foucault (s. 25):

»Med de nye former for kapitalakkumulation, produktionsforhold og juridiske ejendoms-forhold skifter synet på folkets stilfærdige, tolererede og dagligdags, eller tværtom voldelige krænkelser af andres rettigheder. De omdefineres som forgribelser på anden mands ejendom. Tyveriet tenderer mod at blive en hovedform for lovovertrædelse, når et samfund med juridisk og politisk begrundede afgifter forvandles til et samfund grundet på tilegnelse af midler og

arbejdsprodukter. Eller sagt på en anden måde: Lovbruddets økonomi bliver omstruktureret med udvikling af det kapitalistiske samfund.«

Der ønskes en beskrivelse af den danske kriminalpolitik i 1700-tallet og en begrundet stillingtagen til de i citatet fremførte synspunkter.

* Studerende, der besvarer opgaven i Retshistorie efter nyt pensum (Ditlev Tamm: *Retshistorie*) bedes anføre dette. Hvis intet er anført, bedømmes opgaven efter gammelt pensum (Ole Fenger m.m.).

2. ALMINDELIG RETSLÆRE

»Kravet om Ret i Betydningen – det rigtige, tilfredsstilles imidlertid ikke ved Opfyldelsen af rent formelle Betingelser. Retfærdighedsfølelsen kræver for at tilfredsstilles, at der ogsaa tages mere reelle Hensyn ved Fænomenernes Ordning. Jeg ser ikke rettere, end at Bevægelsen gaar i Retning af, at Kravet om Retfærdighed i højere Grad bliver et Krav om en vis Hensigtsmæssighed, og skal man – omend kun vagt – antyde, hvorledes dette Hensigtsmæssighedskrav tilfredsstilles, saa kan man vist sige, at det sker ved en Ordning, der gaar i Retning af Utilitarismens Fordring: Den størst mulige Lykke for de flest mulige.«

Citat fra Sven Clausen, *Essays om almindelig Retslære*, København 1935.

»Naturrettens centrale tanke var, at den positive rets "rigtighed" beror på dens overensstemmelse med et i vor natur eller fornuft liggende forbillede eller ideal. Retsreglen bedømmes ikke gennem de virkninger den fremkalder i samfundet. Nyttesynspunkter er vel ikke ligegyldige, men er noget andet end retfærdighedens krav. Retten har, kan man også sige, sit mål i sig selv: at virkeliggøre retfærdighedens ide.«

Citat fra Alf Ross, *Om ret og retfærdighed*, København 1953.

Med udgangspunkt i de to citater og ud fra forskellige retsteorier ønskes en drøftelse af ligheder og forskelle mellem forskellige retfærdighedsopfattelser.

3. RETSSOCIOLOGI

»*Under valgkampen har du sagt, at de store ideologiske systemers tid er forbi, og at der ikke kommer nogen "liberal revolution" i din regeringstid. Hvordan stemmer det med, at du i sin tid indledte kulturkampen?*

"Kulturkampen har fra min side ikke været tænkt som en ideologisk kamp. Jeg brugte jo netop udtrykket værdidebat. Det vigtige er, at hvis vi går tilbage til det 20. århundrede, så var tiden meget præget af de store ideologiske systemer – socialisme, liberalisme, konservatisme. De tog sigte på at give svar på alle tilværelsens spørgsmål. Og jeg er jo selv vokset op i den tradition. Jeg tror bare – ja, det lyder måske lidt højtideligt – at vores samfundsform har nået

et højere udviklingstrin, bl.a. fordi moderne mennesker har en bedre uddannelse. De gamle sociale og økonomiske skel er forsvundet. Vi står over for en helt ny samfundstype. Folk kan ikke længere presses ind i disse firkantede ideologiske systemer, men ønsker at tage ansvaret for deres egen situation."

Og det er så der, du mener, værdidebatten udspringer?

"Ja, som konsekvens af, at de store ideologiske systemers tid er forbi, så kan man heller ikke varigt ændre samfundet gennem lovgivningen. Derfor er metoden til at skabe ændringer at starte med holdningsdannelsen. I den nye tidsalder vokser det frem nedefra som produkt af menneskers tænkning og individuelle valg."«

Interview med statsminister Anders Fogh Rasmussen i Politiken den 4. februar 2005.

Foretag med udgangspunkt i interviewet en retssociologisk analyse og vurdering af Anders Fogh Rasmussens syn på lovgivningens rolle i det moderne samfund over for betydningen af holdningsdannelse og individuelle valg med inddragelse af retssociologisk teori og empiri.